

AIKUISET EIVÄT SAA SUOMESSA RIITTÄVÄSTI PUHETERAPIAA

Afasiakuntoutuksen arki -kysely

Afasian kuntoutustutkimus ry selvitti afasiakuntoutuksen tilannetta Suomessa. Henkilöt, joilla on afasia, on yksi suurimmista puheterapiaa tarvitsevista aikuisryhmistä.

Kyselyn tuloksista käy ilmi, että aikuisväestö ei saa puheterapiaa riittävästi. Kaikki terapiaa tarvitsevat eivät ohjaudu puheterapiaan, ja toteutuneet käyntimäärät ovat vähentyneet vuosien myötä. Riittävällä käyntimäärällä on tutkimusten mukaan yhteys terapian vaikuttavuuteen. Vastausten perusteella toteutuneet afasiakuntoutuksen käyntimäärät ovat kuitenkin usein liian pieniä ollakseen vaikuttavia.

Terapian määrään vaikuttavat puheterapian resurssipula sekä oireiden vaikeusasteeseen ja ikään perustuvat rajaukset. Myös alueiden välillä on suuria eroja. Jos puheterapiapalveluita on saatavilla vain vähän, ne suunnataan usein lapsille. Lisäksi yli 65-vuotiaille on heikommin palveluita tarjolla kuin työikäisille. Puheterapian toteutumisen esteeksi voi nousta myös asiakkaan vaikeudet kulkea terapiavastaanotolle. Syitä ovat pitkät etäisyydet sekä paljon esillä olleet kuljetuspalveluiden ongelmat.

”Tilannetta vaikeuttaa se, että Kelan maksamaa terapiaa saavien ikärajaus on 65 vuotta. Vain hyvin pienellä osalla on mahdollista ostaa palveluita omalla rahalla tai saada terapiaa vakuutuksen turvin. Myös lievempien oireiden jääminen kuntoutuksen ulkopuolelle herättää huolta, koska afasian vaikeusaste ei kerro sitä, kuka eniten tarvitsee tai hyötyy puheterapiasta”, kertoo Anna Noutere Neurotiimistä.

Terapioiden toteutumisen ongelmat näkyvät sekä yksilöterapioiden että ryhmäterapioiden. Ryhmäterapiat toteutuvat erityisen heikosti, vaikka ne voivat parhaimmillaan toimia tehokkaana ponnahduslautana takaisin sosiaalisiin verkostoihin sekä mielekkääseen ja tuottavaan elämään.

”Jotta aikuinen saa puheterapiaa, pitää sairastua riittävästi, oikeassa paikassa ja oikean ikäisenä. Puheterapian saamisen ei kuitenkaan pitäisi olla näistä kiinni”, Aivoliiton Maria Vinberg korostaa.

Jos kuntoutus on riittämätöntä, elämänlaatu alenee ja masennus sekä syrjäytyminen yleistyvät. Monella kuntoutujalla olisi mahdollisuus itsenäisempään elämään ja arjen toimintakyvyn kohoamiseen, jos kuntoutusta järjestettäisiin riittävästi. Nyt rohkeus osallistumiseen jää heikoksi ja kuntoutuksen potentiaalia käyttämättä.

Afasian kuntoutustutkimus ry:n kysely oli auki 23.11.2021–1.1.2022. Kyselyyn saatiin 105 vastausta. Edustettuina olivat kaikki muut maakunnat paitsi Ahvenanmaa ja Keski-Pohjanmaa. Suurin osa vastaajista oli puheterapeutteja, lisäksi kyselyyn vastasi muutama puhevammaisten tulkki ja Juttu-tupa-ryhmien ohjaaja.

Vuosittain noin 25 000 ihmistä Suomessa sairastaa aivoverenkiertohäiriön, ja heistä noin kolmasosa saa afasiaoireita. Afasia on kielellinen häiriö, joka vaikeuttaa puhumista. Myös kirjoittaminen, lukeminen ja puheen ymmärtäminen voi olla vaikeaa. Eleet, ilmeet, kuvat ja kirjoitetut tukisanat tukevat keskustelua.

Lisätiedot:

Anna Noutere, puheterapeutti, Neurotiimi
anna.noutere@neurotiimi.fi 0400899691

Paula Nylander, puheterapeutti, Kanta-Hämeen keskussairaala
paula.nylander@khshp.fi 0442775445

Maria Vinberg, puheterapeutti, Aivoliitto ry
maria.vinberg@aivoliitto.fi 050 310 1409